

בעה"ת

עולם חסד יבנה

בראשית רבה פרשה ח ד"ה ה א"ר סימון בשעה שבה הקב"ה לבראת את אדם הראשון, נעשו מלאכי השרת כיתים כיתים, וחבורות חבורות, מהם אומרים אל יברא, ומהם אומרים יברא, הה"ד (תהלים פה) חסד ואמת נפגשו צדק ושלום נשקו, חסד אומר יברא שהוא גומל חסדים, ואמת אומר אל יברא שכולו שקרים, צדק אומר יברא שהוא עושה צדקות, שלום אומר אל יברא דכוליה קטטה, מה עשה הקב"ה נטל אמת והשליכו לארץ הה"ד (דניאל ח) ותשלך אמת ארצה, אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה רבון העולמים מה אתה מבזה תכסיס אלטיכסייה שלך, תעלה אמת מן הארץ, הדא הוא דכתיב (תהלים פה) אמת מארץ תצמח.

בר"ר יב ט: אמר רבי יהושע בן קרחה בהבראם באברהם בזכותו של אברהם.

אבות פרק ה משנה ב עשרה דורות מאדם עד נח להודיע כמה ארך אפים לכל הדורות היו מכעיסין ובאין עד שהביא עליהם את מי המבול. עשרה דורות מנח עד אברהם...

מדרש תנחומא פרשת נח סימן יד ר' לוי כל שנים עשר חודש שהיה נח בתבה, לא טעם טעם שינה, לא הוא ולא בניו, שהיו זקוקין לזון את הבהמה והחיה, ר' אבא בר כהנא אמר שבישתין לפילין, וזכוכית לנעמיות, הכניס בתבה לזון את הבהמה ואת החיה, שיש מהן שאוכלת בשתי שעות בלילה, ויש מהן שאוכלת בג' שעות ביום, מכאן תדע לך שלא טעם נח טעם שינה. ר' יוחנן אמר בשם ר' אלעזר ב"ר יוסי הגלילי, פעם אחת שהיה נח לזון את הארז והכישו הארז ויצא צולע, שנא' וישאר אך נח.

מדרש תנחומא פרשת נח סימן ט תדע לך שלא טעמו טעם שינה דא"ר יוחנן בשם ר"א ברבי יוסי הגלילי פעם אחד שהיה נח לזון את הארז הכישו הארז ויצא צולע שנאמר וישאר אך נח, אך שלא היה שלם ולא היה כשר להקריב קרבן והקריב שם בנו תחתיו.

מדרש תנחומא פרשת נח סימן ת כיון שנחו המים היה צריך נח לצאת מן התבה, אלא אמר ברשות הקב"ה נכנסתי שאמר לי בא אתה וכל ביתך אל התבה ועכשיו איני יוצא אלא ברשותו, נגלה עליו הקב"ה שנאמר וידבר אלהים אל נח לאמר צא מן התבה אתה ואשתך.

אבות ה י האומר שלי שלי ושליך שליך זו מדה בינונית ויש אומרים זו **מדת סדום**. (כשזה נהיה י"א- שיטה רוחנית ולא סתם בנויות, אז זה סדום)

מי מרום: ואנשי סדום רעים וחטאים לה' מאוד. פשוט הדבר כי לולא שיטה מסוימה לא היה אפשר שהרשעה תקיף כל כך את כל יושבי סדום ועמורה, עד שגם עשרה צדיקים לא נמצאו בתוכם. וזה עצמו היה הסימן לזה שאם השחתתם היתה רק מצד התגרות הרשעה בלבד, לא יתכן שלא ישארו כמה צדיקים בתוך העיר, וגם היה אפשר להשפיע עליהם שיעזבו את דרכם הרעה, אמנם מכיון שזה היה להם לשיטה ולדרך, כל מה שירצו ביותר להשפיע עליהם ולדבר אל לבבם נגד שיטתם, כן ירבו וכן יפרצו למלאות בדותת שיטתם. שיטת אנשי סדום היתה מתוך אותה השאלה ששאל טורנוסרופוס הרשע את רבי עקיבא: (ב"ב י א) אם אלקיכם אוהב עניים הוא מפני מה אינו מפרנסם, ורבי עקיבא השיב לו כדי שניצולו אנו בהן מדינה של גיהנם. ומתוך נימוק זה באו אנשי סדום לידי שיטתם הנכזבה, והשתמשו בטענה זו: אם הם נתברכו בארץ פוריה ומבורכה ואחרים יושבים בארץ מליחה, אסור להם לרחם עליהם. וכל זה בא להם מפני שחשבו שכל ענין הרחמנות הוא אך ורק מצד זה שישנם כאלה הזקוקים לרחמים, ולכן יש לו לבעל הדין להשיב אם ד' צוה וגזר שיהיו הם עניים א"כ אסור לעשות נגד רצון ה'. אולם באמת טעות גדולה טעו בזה, שכן כל ענין הצדקה אינו בעיקר מצד הזולת, אלא שעצם נתינת הצדקה הפועלת על הזיקוק הפנימי של הנותן, היא העיקר היותר גדול. וזאת היתה תשובתו של ר"ע כדי שניצולו אנו בהן מדינה של גיהנם.

שמועות ראי"ה: במדרש על הכתוב זקת סדום ועמורה כי רבה אמר הקב"ה לו חפצתי לשתוק אולם זקת אותה ריבה שהרגו אותה על שנתנה פת לעני לא נותנת לי לשתוק. וכל הענין הזה בשביל שלא עשו צדקה. והנה בשבע מצות בני נח אין ציווי מיוחד של צדקה וא"כ איך נענשו? שאלה זו תובן לנו ע"י דיוק אחר. כתוב וירא והנה שלשה אנשים אמרו חז"ל מכאן שאין מלאך אחד עושה שתי שליחות, אחר בא לבשר את שרה ואחד לרפא את אברהם ושלישי בא להפוך את סדום. וא"כ למה הוא בא לאברהם? אלא מכיון שאברהם היה ממדת החסד מתפקידו היה להשפיע ממדת החסד בעולם, וסדום להפך הכתוב מעיד עליהם ואנשי סדום רעים וחטאים לה' מאוד, כי הרשעות שלהם לא היתה בשבילם לעצמם אלא רשעות של שטה והשקפה... אם הרשעות שלהם למנוע את החסד מביא כבר לידי רציחה ועל רציחה כבר נצטוו בני נח לכן לא אוכל לשתוק... אולם כדי להצדיק מעשה זה היה צורך לראות בפועל אם ישנו מידת החסד בעולם כרי להעריך את גורל רשעתם של אנשי סדום כי אולי לא נתגלתה עדיין מדת החסד בעולם לכן איתו המלאך שבא להפוך את סדום בא מקודם לאברהם וראה אצל אברהם את גודל מדת החסד השוררת באותו זמן בעולם כי אחרי שהיה ביום השלישי למילתו ועדיין היה בחזקת סכנה אעפ"כ וירא אברהם וירץ לקראתם א"כ אין מקום כבר להשאיר רשעות כזו של סדום בעולם.

מדרש אנדה בראשית פרק יח ד"ה ויאמר ה' ומהו מעשיהם של אנשי סדום, כשהיה אורח עובר עליהם היה כל אחד ואחד נותן זהוב, אבל פת לא היו נותנים לו, והיה מת ברעב, לאחר שהיה מת היה **כל אחד ואחד נוטל זהב שלו**, פעם אחת היה שם עני והיה מת ברעב והיתה בת לוט ושמה כלה, והיתה הולכת לשאוב מים, והיתה משימה פת בכדה ונותנת לאותו עני, אמרו אנשי סדום מאין הוא חי זה העני, בדקו בדברים והבינו שבתו של לוט היתה מפרנסת אותו, ומה עשו הלכו והפשיטוה וטשוה דבש, והיו הדבורים והזבובים אוכלים את הדבש ונושכין אותה עד שהמיתוה, ולכך אמר עשו כלה: ועוד כשהיה עני נכנס לשם והיה רוצה לצאת משם, מיד היו משכיבים במטה קטנה, והיו חותכין רגליו, מה שהיו יוצאות מאותה המטה שהיא קצרה. ואם היה קצר היו משכיבים אותו במטה ארוכה והיו אווזין אותו מראשו ועד רגליו, והיו מותחין אותו, כדי שיבא גופו שלם כמו המטה, והיו עושין כן עד שממיתין אותו, והיו שם הדיינים שקרור ושקרורי זיפיי ומצליריי, כשאדם שלם נכנס לשם היה אחד מהם מכה אותו על ראשו, והיה הדם יוצא ממנו, וכשהיה הולך המוכה אצל הדיינים, אומר לו הדיין צא ותן לו שכרו על שהקידן דם.

בראשית רבה פרשה מט א"ר לוי אפ"י אני מבקש לשתוק, דינה של ריבה איני מניח אותי לשתוק, מעשה בשתי נערות שירדו לשתות ולמלאות מים, אמרה אחת לחברתה למה פניך חולנית, אמרה לה כלו מזונותיה וכבר היא נטויה למות, מה עשתה מלאה את הכד קמח והחליפו נטלה זו מה שביד זו, וכיון שהרגישו בה נטלו ושרפו אותה, אמר הקב"ה אפ"י אני מבקש לשתוק, דינה של נערה אינו מניח אותי לשתוק, הה"ד הכצעקתה, הכצעקתם אינו אומר אלא הכצעקתה ואיזו זו דינה של נערה.

בראשית יט כב: מהר המלט שמה כי לא אוכל לעשות דבר עד באף שמה.

ישעיה נא: (א) שמעו אלי רדפי צדק מבקשי ידוד הביטו אל צור הצבצבתם ואל מקבת בור גשרתם: (ב) הביטו אל אברהם אביכם ואל שרה תחוללכם כי אהד קראתיו ואברהם ושרה.

